

Babicz, Józef

Konferencja w Instytucie im. Karola Sudhoffa w Lipsku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/1, 147-148

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

talum jest zawsze tlenek Fe_3O_4 , następnie znajdują się na nim inne tlenki i fosforany, rzadziej siarczki. Wypowiedź ta zdaje się potwierdzać tezę A. Mazura odnośnie do produktów niskotemperaturowego utleniania.

Na tejże sesji dr J. Piaskowski zgłosił referat *Stopy żelaza i sposoby ich przeróbki na ziemiach Polski od czasów najdawniejszych do końca XIV w.*

Dwie sesje w dniu 26 października poświęcone były analizie chemicznej i chemii w konserwacji zabytków metalowych oraz metodyce konserwacji zabytków metalowych. Referaty wygłosili m. in. prof. Kapitańczyk, prof. A. Lewandowski i doc. H. Jędrzejewska.

Elżbieta Nosek

NAGRODY „PROBLEMÓW” DLA HISTORYKÓW NAUKI

Nagrody „Problemów za popularyzację nauk przyrodniczych otrzymali w roku 1962: za popularyzację nauk geologicznych — doc. Kazimierz Maślankiewicz, za popularyzację astronomii — prof. Eugeniusz Rybka, za popularyzację biochemii — prof. Bolesław Skarżyński.

W omówieniu tych nagród w nrze 11/1962 „Problemów” czytamy: „Nie jest przypadkiem, że wszyscy trzej interesują się historią nauki; historyczne ujmowanie zagadnień naukowych jest bowiem jednocześnie świetną metodą ich popularyzowania”. Istotnie, laureaci są od dawna współpracownikami Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN: doc. Maślankiewicz przewodniczy Zespołowi Historii Górnicztwa Solnego, prof. Rybka — Zespołowi Historii Astronomii, prof. Skarżyński zaś kieruje Działem Historii Nauk Biologicznych i Medycznych oraz Pracownią Krakowską Zakładu, wchodząc też w skład redakcji naszego „Kwartalnika”. Wiele artykułów i recenzji pióra laureatów ukazało się na naszych łamach.

Redakcja „Kwartalnika” przyjęła więc ze szczególną radością wiadomość o nagrodach „Problemów” i składa laureatom serdeczne gratulacje.

KRONIKA ZAGRANICZNA

NRD

KONFERENCJA W INSTYTUCIE IM. KAROLA SUDHOFFA W LIPSKU

W dniach 21—23 września 1962 r. odbyła się konferencja zorganizowana przez Instytut Historii Medycyny i Przyrodzoznawstwa im. Karola Sudhoffa w Lipsku z udziałem najwybitniejszych przyrodników i filozofów NRD oraz zarozumianych gości z niektórych krajów (NRF, Czechosłowacja, Polska, Japonia). Tematem konferencji były *Postępowe tradycje filozoficzne w niemieckim przyrodzoznawstwie XIX i XX stulecia*. „Konferencja ma na celu — stwierdzał dyrektor Instytutu prof. G. Harig na wstępie programu posiedzeń — zbadanie tych tradycji, które były tłumione, zwalczane i fałszowane przez imperialistyczne, faszystowskie i militarystyczne koła Niemiec, uczynienie tych tradycji płodnymi dla rozwoju przyrodzoznawstwa i narodu niemieckiego; jednocześnie ma konferencja wpłynąć na zrozumienie związku między przyrodzoznawstwem a społeczeństwem. Takie same zadania postawione zostały przed dwoma laty przed wydawanym od 1960 r. przez Instytut Sudhoffa czasopiśmie: „Zeitschrift für Geschichte der Naturwissenschaften, Technik und Medizin” w słowie wstępnym jego pierwszego numeru i zgodnie z tak sformułowanym założeniem zostały w czasopiśmie na nowo oświetlone stanowiska światopoglądowe i zasługi naukowe wielu wybitnych uczonych.

Podczas konferencji panowała pełna powagi atmosfera głębokiej odpowiedzialności za przyszłe losy Niemiec, za rolę, jaką naród niemiecki i niemiecka nauka odegrały we współczesnych zmaganiach politycznych. Silny ładunek ideologiczny konferencji jest zrozumiały wobec sytuacji politycznej NRD i zadania, jakie państwo to sobie postawiło — ukształtowanie oblicza światopoglądowego całego społeczeństwa niemieckiego.

Z przeszło trzydziestu wygłoszonych referatów część poświęcona była problemom ogólnoteoretycznym, jak: *Materializm przyrodniczy* (O. Finger); *Ateistyczne tradycje niemieckiego przyrodoznawstwa* (H. Herneck); *Racjonalne jądro przedmarksowskich systemów filozoficznych a zagadnienie przyrodoznawstwa* (G. Stehr); *Rola nauk o Ziemi w ugruntowaniu naukowego światopoglądu* (E. Herlizius); *Pomoc filozofii w rozwiązywaniu współczesnych problemów przyrodoznawstwa* (R. Havemann). Większość referatów poświęcona była ocenie stanowisk filozoficzno-przyrodniczych takich filarów nauki niemieckiej, jak: I. Kant, L. Beck, E. du Bois-Reymond, M. J. Schleyden, W. Ostwald, L. Boltzmann, E. Haeckel, A. Weismann, Bertalanffy, F. Loeffler, W. Hückel, W. Nernst, H. Reichenbach, A. Einstein, M. Planck, M. Born, W. Heisenberg. Z oceną stanowisk uczonych, którzy przeszli już do historii, związane zostały zadania stojące przed uczonymi obecnie, zo znalazło szczególnie wyraźne odbicie w końcowych referatach: *Opór niemieckich uczonych wobec „niemieckiej fizyki” i innych faszystowskich karykatur nauki* (W. Heberditzl); *Walka niemieckich uczonych z przygotowaniem do wojny atomowej* (G. Wendel).

W konferencji brali udział pracownicy Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN: dr J. Babicz i dr L. Szyfman, który wygłosił referat o recepcji idei E. Haeckla w Polsce.

Józef Babicz

ZSRR

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE Z ZAKRESU HISTORII POLSKICH NAUK GEOLOGICZNYCH W ZSRR

W czasie pobytu w Moskwie i Leningradzie w maju i czerwcu 1962 r. starałem się, poza moimi głównymi zajęciami, zorientować w możliwości wykorzystania materiałów źródłowych z zakresu historii nauk geologicznych, znajdujących się w różnych instytucjach i w posiadaniu osób prywatnych. Specjalnie interesowały mnie materiały dotyczące polskich geologów pracujących w Rosji przed rewolucją. Wobec niewielkiej ilości wolnego czasu, jakim dysponowałem, mogłem naturalnie zebrać jedynie bardzo fragmentaryczne dane.

Przeprowadziłem rozmowy z kierownikiem Zakładu Historii Geologii AN ZSRR prof. W. W. Tichomirowym, z kilkoma samodzielnymi pracownikami naukowymi zajmującymi się oprócz geologii również historią tej dyscypliny, z córką zmarłego przed ćwierć wiekiem znakomitego geologa A. Karpińskiego oraz z kierownikami lub pracownikami takich instytucji, jak: Muzeum Geologiczne im. A. Karpińskiego w Leningradzie, Muzeum Instytutu Górniczego w Leningradzie, Towarzystwo Geograficzne w Leningradzie i Towarzystwo Badaczy Przyrody w Moskwie.

W wyniku rozmów mogłem stwierdzić, iż w instytucjach, które odwiedziłem, i u niektórych osób prywatnych znajdują się bardzo bogate i ciekawe materiały dotyczące zarówno polskich geologów pracujących w Rosji przed rewolucją (T. Zap, A. Czekanowski, A. Michalski, K. Bohdanowicz i inni), jak i kontaktów polskich geologów ze środowiskami naukowymi rosyjskimi. W szczególności w Muzeum im. Karpińskiego znajdują się bogate kolekcje i część